

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті на сьогодні зумовлене гіпершвидкою трансформацією постіндустріального суспільства в інформаційне співтовариство, якому притаманне: збільшення ролі знань у житті людства; зростання частки інфокомунікацій; ускладнення та експоненційний розвиток технологій; розвиток глобального інформаційного простору, саме який забезпечує ефективну інформаційну взаємодію, доступність світових інформаційних ресурсів, задоволення соціальних і особистісних потреб людства.

В умовах недостатнього фінансування закладів профтехосвіти, застарілої матеріально-технічної бази ПТНЗ, що не встигає за стрімким розвитком техніки й сучасного виробництва, підвищення якості й ефективності професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників уможлиблюється шляхом інтенсифікації навчального процесу унікальними, з точки зору педагогічного використання, засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Використання цих засобів здійснюється педагогічними працівниками залежно від таких впливових чинників: рівня освіти та кваліфікації; лідерських якостей (бажання бути новатором щодо впровадження нових педагогічних засобів і методик, досягати якісних результатів навчання); вміння самостійно здійснювати пошук ІКТ технологій та засобів віртуальної наочності (ЗВН) щодо підвищення ефективності навчального процесу, опанувати їх і застосовувати у професійній діяльності; ступеня інформаційно-аналітичної грамотності; додатково отриманих надпрофесійних компетентностей (як от: комп'ютерна графіка чи програмування, сучасні сервіси й програми); фінансового стану (можливість придбати комп'ютерну техніку та профінансувати програмне забезпечення); доступності користування мережею Інтернет тощо.

У 2012/13 н.р. спільно з Інститутом інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України і лабораторією «Всеукраїнський

інформаційно-аналітичний центр ПТО» було проведено дослідження у 27 регіонах України щодо визначення рівня володіння ІКТ педагогічними працівниками ПТНЗ, зокрема серед таких категорій, як: директори, заступники директорів, викладачі загальноосвітніх дисциплін, викладачі загальнопрофесійної та професійно-теоретичної підготовки, майстри виробничого навчання. Проведений аналіз показав, що високий, середній, достатній рівень володіння ІКТ спостерігається в таких категоріях педагогічних працівників ПТНЗ, як директори, заступники директорів ПТНЗ, викладачі загальнопрофесійної і професійно-теоретичної підготовки (відповідно 65%, 62% і 60%). Недостатній рівень володіння ІКТ за результатами анкетування показали майстри виробничого навчання (44%) та викладачі загальноосвітніх дисциплін (57%). У категорії «Не володіють ІКТ чи володіють на початковому рівні» «лідують» майстри виробничого навчання ПТНЗ, у яких цей показник становить 56 %, а у викладачів загальноосвітніх дисциплін – 43%.

Як свідчить практика, причини такого становища полягають у тому, що майстри виробничого навчання, викладачі загальноосвітніх дисциплін не мають відповідної фахової підготовки щодо використання сучасних засобів ІКТ. Недостатність знань під час отримання педагогічної освіти, відсутність курсів підвищення кваліфікації, спрямованих на використання ІКТ та засобів віртуальної реальності у навчальному й управлінському процесі змушують багатьох з них займатися самоосвітою, переймати досвід колег, шукати самостійно в мережі Інтернет програмні засоби для оптимізації процесу навчання, апробувати їх і розробляти рекомендації щодо використання.

Також під час опитування педагогічні працівники ПТНЗ визначили такі переваги використання ІКТ технологій: сприяння створенню відкритого освітнього простору ПТНЗ; забезпечення як учнів, так і викладачів новим концептуальним інструментарієм пізнавального характеру; підвищення раціональності й ефективності навчання; більш впевнена побудова власної траєкторії навчання; включення дітей з обмеженими можливостями в освітній процес засобами дистанційної освіти; створення насиченого мультисенсорного інтерактивного середовища навчання з необмеженими можливостями; розвиток

інтелектуальних, творчих здібностей учнів щодо самостійного здобування нових знань; більша привабливість для учнів; легкість засвоєння матеріалу порівняно з традиційними засобами навчання; відкриття учням доступу до нетрадиційних різнопланових джерел інформації.

Група педагогічних працівників, які з недовірою ставляться до використання таких засобів і майже не використовують ІКТ у навчально-виховному процесі, обґрунтувала відмову від цих засобів так: їх задовольняє існуюча традиційна наочність; вони не володіють ІКТ технікою на достатньому рівні, а курси підвищення кваліфікації дають поверхові знання щодо їх використання; існуючі ІКТ та засоби не задовольняють їхнім вимогам, а самі вони не вміють їх створювати; в деяких ПТНЗ недостатній рівень матеріально-технічної бази щодо комп'ютерного й Інтернет забезпечення; зазначені технології зменшують роль викладача та перешкоджають зосередитись учневі на уроці.

На основі проведеного дослідження можемо зазначити, що найбільш ефективно в початковому процесі ПТНЗ сьогодні застосовуються такі засоби ІКТ, як віртуальні тестуючі системи, лабораторії, словники, презентації, енциклопедії та електронні підручники й бібліотеки. Не значною мірою використовуються віртуальні тренажери, музеї, задачники і майстерні, програми-конструктори. Практика свідчить про те, що в педагогічному середовищі дедалі більше стає прихильників створення методичних блогів на основі хмарних технологій, форумів та сайтів викладачів-новаторів, окремих предметів тощо. Тому, на наш погляд, є актуальним впровадження програм підвищення ІКТ та інформаційно-аналітичної компетентності ПТНЗ, розроблених лабораторією «Всеукраїнський інформаційно-аналітичний центр ПТО» Інституту професійно-технічної освіти, які спрямовані на: розширення можливостей застосування інформаційних технологій у професійній діяльності педагогічних працівників; на підвищення рівня професійної компетентності щодо застосування новітніх ІКТ технологій та ЗВН; покращення якості й результативності віртуальних дидактичних матеріалів.